

Poštšina plačana v gotovini.

Cena 2 Din

olne 19/V 59 ob 18-58
Podjorina

OPERA

GLEDALIŠKI LIST

NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI 1933/34

Katja Kabanova

Premijera 26. maja 1934

IZHAJA ZA VSAKO PREMIJERO

UREDNIK: M. BRAVNIČAR

Dežnike - nogavice

KUPITE

najugodnejše
v trgovinah tovarne

VIDMAR

LJUBLJANA: Pred Škofijo 19
Prešernova ul. 20

BEOGRAD: Kralja Milana 13

ZAGREB: Jurišičeva ul. 8

Lastni izdelki!

Ogroma izbira!

Tovarniške cene!

GLEDALIŠKI LIST

NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI

Izhaja za vsako premijero

Premijera 26. maja 1934

Leoš Janaček: „Katja Kabanova

»Katja Kabanova« je šesta Janačkova opera. Zložena je po Ostrovskega drami »Nevihita«. Za izbiro tega libreta je bila odločilna v prvi vrsti velika Janačkova simpatija do Rusije in ruskih realistov. Že v letu 1918. je nastala simfonična pesnitev (rapsodija) »Taras Bulba«, ki se naslanja v programatičnih podrobnostih na Gogolja, v celoti pa je inspirirana od slovenskih idej — iz vere v rusko viteštvo in junaštvo. Ostrovsčijeva »Nevihita« pa ne vsebuje podobnih motivov — nasprotno, v tem delu so obdelani motivi, ki preklicujejo prejšnje. Kakor v večini svojih dram, prikazuje tudi »Nevihita« ruski temačni svet, na dnu življenja in težo nemorale, ki vlada zlasti v srednjih meščanskih krogih. Odkriva nam tiranstvo staršev do svojih otrok, obup žene, ki je samo igračka v rokah zlobne, vladeželjne tašče ter šibkega, nesamostojnega moža. Beda patriarhalnega reda, ki je ostal neizpremenjen še iz časov Ivana IV. Kabanija, polna zoprnih lastnosti pravljičnih mačeh in domišljavi surovi pijanec Dikoj nudijo Ostrovskeemu kraljestvo teme, stojijo karakteristično v ospredju drame. V njej je poudarek bolj na splošnem obiležju, kot na individualni karakterizaciji oseb, prav tako ni npravstvena stran nič manj povdarjena, kakor dramatična. V nasprotju s tem pa se Janaček koncentrirja bolj na dramatizacijo oseb in pušča okolico samo kot okvir. V središče dramatizacije je postavil Katjo, kot edino dinamično osebo, vse druge pa le v statičnih funkcijah. Edino Katja se na sceni razvija in raste, ostali — Kabanija, Tihon, Barbara, Boris i. t. d. — nikakor. Ta omejitev in koncentracija edino na Katjo spominja v dramatizaciji na »Jenufo«. V »Katji Kabanovi« Janaček ne eksperimentira več, temveč navezuje, seveda pod drugim vidikom na lastno delo in jo nadaljuje.

Če analiziramo vsebino dalje iz stališča skladateljevega koncepta, naletimo na podrobnosti, ki jih je Janaček prvokrat reševal v operni tvorbi. To je latentni lirizem in barvitost ter pestrost nastrojenj. Lirizem kot podzavestna moč in veletok kipenja Katjinih duševnih nastrojenj, njenega hrepenenja, depresij, zmedenosti in prenapetosti. Lirizem, ki je povsod priso-

ten in pronica kot fluidum, vse dejanje pa tudi v trenutku katastrofe. To je Janačkova tvorba — v drami Ostrovskega tega ni. Vse to je plod skladateljve notranjosti, ki je isti kakor v intimnem ciklu »Dnevnik izginulega« iz l. 1916., samo da je tukaj v drugem in močnejšem razmerju. Povdarek na pestrostnih in nastrojenskih prvinah je posledica lirične vsebine. »Jenufa« je navezana na ozko ljudsko okolico štirih sten, dočim je dejanje »Katje Kabanove« široka narava, ki je nujno odprla pestrostnim prvinam vrata na stežaj. Široko obzorje, matuška Volga, noč, ljubezenske scene — vihar, specifično rusko okolje, vse to je nudilo priliko za kipečo pestrost in barvitost. Janačka je privedel do tega sižeja in njegovega dramatičnega oblikovanja ničeve lirizem, ki je bil prav v tisti dobi prenapolnjen s konkretnimi doživljaji.

»Katja Kabanova« je tragična opera: njena junakinja se vrže v Volgo in pogine. (Šarka se je vrgla v plamene Ctiradove grmade). Tragičen konec je posledica individualnih in kolektivnih usodnosti. Na eni strani Katjina preobčutljivost za moralno, njena deviška rahločutnost in po soncu ter veliki ljubezni hrepeneče srce — na drugi, kolektivna stran okoliša, otopela brezbržnost moralne neobčutljivosti, moč teme in zlobe. Nikogar ni, ki bi podprl njeno razboljeno dušo. Tragična Katja pogine kot žrtev kolektiva. Ampak v tragediji opere je nemogoče zajeti vse potankosti. Janaček je postavil drugo poleg druge dve dramatični sili, človeka in naravo ter vzporedno združil njih usode. Volga, ki šumi skozi vse dejanje, je mišljena v funkciji važne dramatis personael in v razmerju dramatične moči. Človek Katja pogine, Volga pa teče naprej — neskončno.

Tragedija Katje se zreali v luči metafizične pespektive. To je veliko obzorje šeste Janačkove opere in njegov lastni smisel majestetičnega zaključka.

(Fr. Pala, Operni dilo Leoše Janáčka.)

*

Leoš Janaček je bil rojen 3. julija 1854. v Hukvaldu na Moravskem. Umrl je v 74. letu starosti v ostravskem sanatoriju na posledicah pljučnice 12. avgusta 1928.

Kronološki vrstni red njegovih oper je sledeči:

Šarka 1887., Začetek romana 1894., Jenufa 1903., Usoda 1905., Izleti gospoda Broučka 1914., Katja Kabanova 1921., Lisička bistrrouška 1923., Stvar Makropulos 1927. in Iz mrtvega doma po Dostojevskijevim romanu, ki je bila izvajana prvič po skladateljevi smrti.

Vsebina

1. dejanje. Učitelj Kudrjaš gleda na Volgo in občuduje naravo. Služkinja Glaša pa je ravnodušna za vse lepote, ki jih vidi Kudrjaš. Nedaleč odtod ugledata starega in nasilnega Dikoja,

ki hruli svojega nečaka Borisa Grigorjeviča. »Pojdiva mu s poti, sicer se še naju loti,« pravi Kudrjaš Glaši in se umakneta. Dikoj krega Borisa, da pase samo lenobo, da ni za nobeno delo in ga napodi domov.

Kudrjaš se približa Borisu; čudi se mu, da more zdržati pri temu starcu in prenašati njegovo surovost. Boris prične pripovedovati o svoji stari materi Amfisi Mihajlovni, ki je bila skregana z njegovim očetom, zato so vedno živeli v Moskvi, kjer so bili otroci vzgojeni za boljše življenje. Starši so umrli na koleri, on in njegova sestra sta ostala sama. Kmalu je umrla tudi stara mati in zapustila veliko premoženja, vendar ga s sestro dobila šele ko dosežeta polnoletnost in če se bodeta dobro razumela s stricem Dikojem. Davno bi že pobegnil odtod, vendar more potrpeti radi sestre, po katero so tudi že pisali, pa jo materini sorodniki niso pustili. K Kudrjašu in Borisu pristopi Fekluša in vsi trije se pričnejo pogovarjati o tukajšnjih ljudeh, ki so pobožni in bogati, predvsem Kabanovi. Boris pove, da je zaljubljen v poročeno ženo — v Katjo Kabanovo. Hiši se bližajo Katja, njen mož Tihon, njegova mati Kabaniha in rejenka Barbara. Mati kara svojega sina. Odkar se je oženil, se je ves izpremenil. Materi ne izkazuje več ljubezni, ženo pa preveč ljubi in je premalo strog z njo. Oba, Katja in Tihon, ji zatrujeta, da jo ljubita kakor prej, vendar ne moreta prepričati ljubosumne Kabanihe. Prepiri z materjo radi Katje so v zadnjih časih vedno bolj pogosti. Tihon ljubi svojo Katjo in smili se mu, ker jo mati preganja po nedolžnem. Tudi Barbara sočustvuje s Katjo.

Sprememba. V sobi pri Kabanovih. Katja odloži ročno delo in zaupno odkrije Barbari svoja čustva, sanje in hrepenenja. Katja sluti, da drvi v pogubo, ker jo neka notranja sila vleče iz tira dosedanjega življenja. Natančno čuti vso grozo človeka, ki stoji tik nad prepadom, upira in bojuje se, vendar je brez moči. Njen mož Tihon, pripravljen za potovanje, vstopi. Katja ga prosi, naj ne odpotuje ali naj jo vsaj vzame s seboj. Boji se, da v njegovi odsotnosti pride nesreča. Prošnja je zaman. Kabaniha vstopi in zapove, da se izvrši slovo po stari šegi. Katja pade soprogu okoli vratu, ta se poslovil in odide hitrih korakov.

2. dejanje. Kabaniha kara svojo snaho Katjo, ker ne žaluje za svojim možem. Druge žene jočejo cele dneve, ko odpotuje mož; vsaj prisilila bi se lahko nekoliko k jok. Katja odgovori na vse to: »Sem, kakršna sem!« — Kabaniha odide. Barbara vstopi in naskrivaj izroči Katji ključ od vrtnih vrat, katere Kabaniha skrbno zapira in pazi, da bi kdo ne prišel k Katji. Barbara je posredovala za sestanek med Katjo in Borisem. Katja se dolgo brani vzeti ključ, naposled klone, ga vzame in skrije. Stari Dikoj pride vinjen na obisk k Kabanihi. Kadar pričnejo klepetati stari ljudje, ne nehajo zlepa. Takrat so najugodnejše prilike za skrivne sestanke.

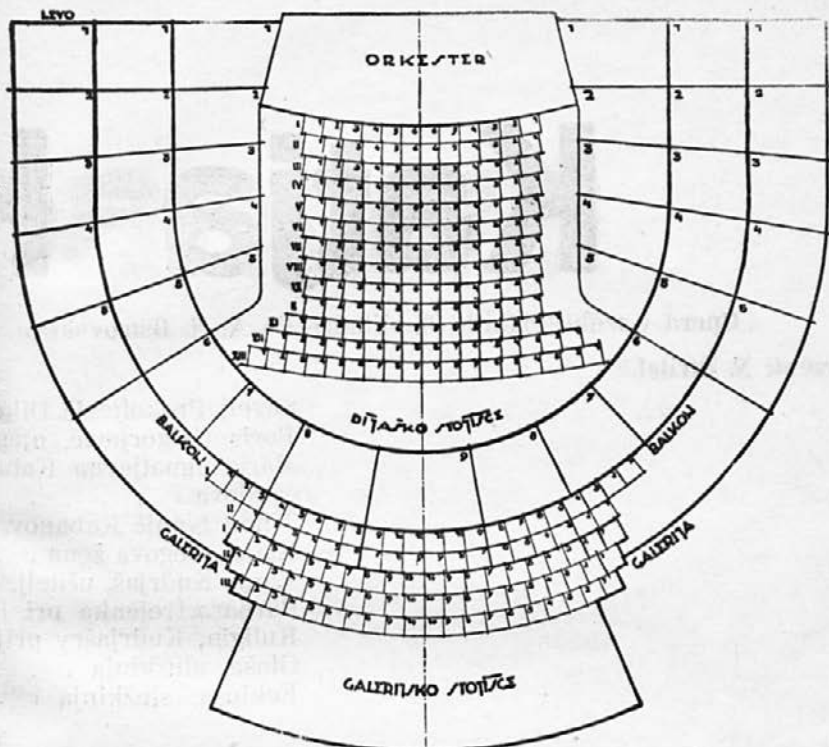
Spremembra. Vrt pri Kabanovih. Kudrjaš pričakuje Barbaro. Iz dolgega časa zapoje pesem ob spremljevanju kitare. Boris pride na sestanek. Kudrjaš ga prvi opazi in nagovori. Kmalu pride Barbara in sporoči Borisu, da bo Katja prišla vsak trenutek. Kudrjaš in Barbara odideta in si poiščeta za svoj sestanek drug prostor. Katja pride. V nastopnem duetu si razkrijeta ljubezen. Ona je v obupnem boju s seboj in nedovoljeno ljubeznijo, vendar zmaga poslednja. Na vrtu sta dva zaljubljena para: Katja in Boris ter Barbara in Kudrjaš. Pozno v noči se poslovijo drug od drugega.

III. dejanje. Pred obokom razpadajočega poslopja. Nevihta. Kudrjaš in njegov prijatelj Kuligin stopita pod obok. Tudi ljudje iz promenade iščejo v nevihti zatočišča pod obokom. Na oboku so vidni ostanki slike Ivana Groznega in pogovor se suče okrog tega tiranskega vladarja. Dikoj pride, vsi ga spoštljivo pozdravijo. Med Dikojem in Kudrjašem prične pogovor o nevihti in streli. Kudrjašev trdi, da je nevihta izenačenje in sproščanje elektrike, Dikoj pa pravi, da je kazen božja. Nevihta poneha, vsi odidejo in scena ostane nekaj časa prazna. Barbara prihi in išče nekoga. Ko zagleda Borisa, ga pokliče k sebi in mu sporoči, da se je Katjin soprog Tihon vrnil, Katja pa je vsa iz sebe in venomer joče. Svojemu možu je vse priznala, stara Kabaniha je bila poleg in slišala vse. Katja pride, kmalu za njo Dikoj, Kabaniha in Tihon. Vpričo vseh prizna Katja svoj greh in zbeži v nevihto.

Spremembra. Volga. Samotna pokrajina na obrežju. Tihon in Glaša iščeta Katjo. Kudrjašev in Barbara nastopita. Odločita, da je najboljša, če zbežita v Moskvo — v novo veselo življenje. Odideta. Z druge strani pride počasi Katja. Žalostna je do smrti. Sama je vse izdala, sama se je obsodila, vendar ni mogla drugače. Ljudje, ki prihajajo mimo, jo čudno in prezirljivo gledajo. Pred vsakim mora povestiti oči. Nič na svetu jo več ne veseli, niti sonce. Edino Borisa bi rada še videla preden umre zavržena od malomeščanskih duš, polnih predsodkov. Boris pride. Pade mu okoli vratu in joče. Svojemu dragemu izlije vso bolečino in tragiko nedovoljene ljubezni. Delala je samo to, kar ji je narekovalo srce, zato mora trpeti in umreti. Ker je vsak korak nazaj nemogoč, se iztrga Borisu iz rok in skoči v Volgo. Kuligin je videl, da je neka ženska skočila v valove in pokliče na pomoč. Iz Volge rešijo samo mrtvo truplo nesrečne Katje. Stara Kabaniha ostane tudi spričo mrtve snahe hladna in neusmiljena. Žive ni ljubila nikoli, zato vidi v njeni smrti samo kazen božjo. Kabaniha se obrne proti reševalcem in se jim zahvali: »Hvala vam za vašo preganljivo uslužnost!« Katja je dotrpela in zastor pade.

Lastnik in izdajatelj: Uprava Nar. gledališča v Ljubljani. Predstavnik: Oton Župančič. Urednik: M. Bravničar. - Tiskarna Makso Hrovatin, vsi v Ljubljani.

RAZVRSTITEV SEDEŽEV V DRAMI

Kaj je lepota,

katera osvaja, očara
smrtnika od najniž-
jih delavskih vrst, do mogočnih kron, prestolov?

Lepota je najkрасnejša cvetlica, s katero more mati priroda obdariti ženo, katere sveta dolžnost je, vzgajati in negovati to cvetlico.

Kako se neguje, vzgaja ta divna cvetlica? Ne mogoče z raznimi pudri, suhimi, mastnimi šminčkami: nasprotno, tisto je pokončevanje prave lepote. Lepota rabi pravih

sočnih, vegetalnih tvarin, katere delujejo, hranijo, ne pa sušijo. Za zvečer uporabljajte **Uran kremo** mastno, zjutraj izperite z mlačno vodo ter z **Uran Zoraida milom**, nakar takoj namažite z **Uran Zoraida kremo** dnevno, nato z **Uranovim Zoraida pudrom**, ki je lahek, nedolžen, kakor prašek cvetlice. Ne samo, da lice po masaži z **Uran kremo** nočno, **Zoraida kremo** dnevno ter **Zoraida**

pudrom, postane divno, cvetoče, mladostno, iz katerega diši kipeče zdravje, ampak ta edinstveni preparat naredi kožo baržunasto, mehko, marmornato gladko.

Uran krema nočna, **Uran Zoraida krema dnevna**, ter **Uran Zoraida milo** so edina nedosegljiva polepsšala moderne žene, vsled tega bi morali **Uran krema** nočna, **Uran Zoraida krema** dnevna, **Uran Zoraida puder** in **Uran Zoraida milo**, krasiti njeno psiho.

Parfumerija Uran, Ljubljana

Katja Kabanova

Opera v treh dejanjih (6. slikah). Po A. N. Ostrovskega »Nedil Vinc. Červinka, prevedel N. Štritof, uglasbil Leoš Janáček.

Dirigent: N. Štritof.

Režiser: C. Debevec.

Savelj Prokofjevič Dikoj, trgovec	M. Rus
Boris Grigorjevič, njegov oče	S. Banovec
Marfa Ignatjevna Kabanova, vdova	V. Thierryjeva
Tihon Ivanič Kabanov, njen oče	St. Marčec
Katja, njegova žena	Z. Gjungenčeva
Vanja Kudrjaš, učitelj, kemik	J. Gostič
Barbara, rejenka pri Kabanovih	St. Poličeva
Kuligin, Kudrjašev prijatelj	V. Janko
Glaša, služkinja	Š. Ramšakova
Fekluša, služkinja	M. Kogejeva

Meščanke.

Kraj in čas dejanja: Kalinov ob bregu Volge.

Med 2. in 3. dejanjem pretečeta dva tedna.

Scenograf: Uljanišev.

Blagajna se odpre ob pol 20.

Začetak ob 20.

Konec ob 22.

Parter: Sedeži I. vrste	Din 42—
" II. - III. vrste	37—
" IV. - VI.	33—
" VII. - IX.	28—
" X.	26—
" XI.	26—
Lože: Leže v parterju	140—
" I. reda 1-5	140—
" 6-9	160—

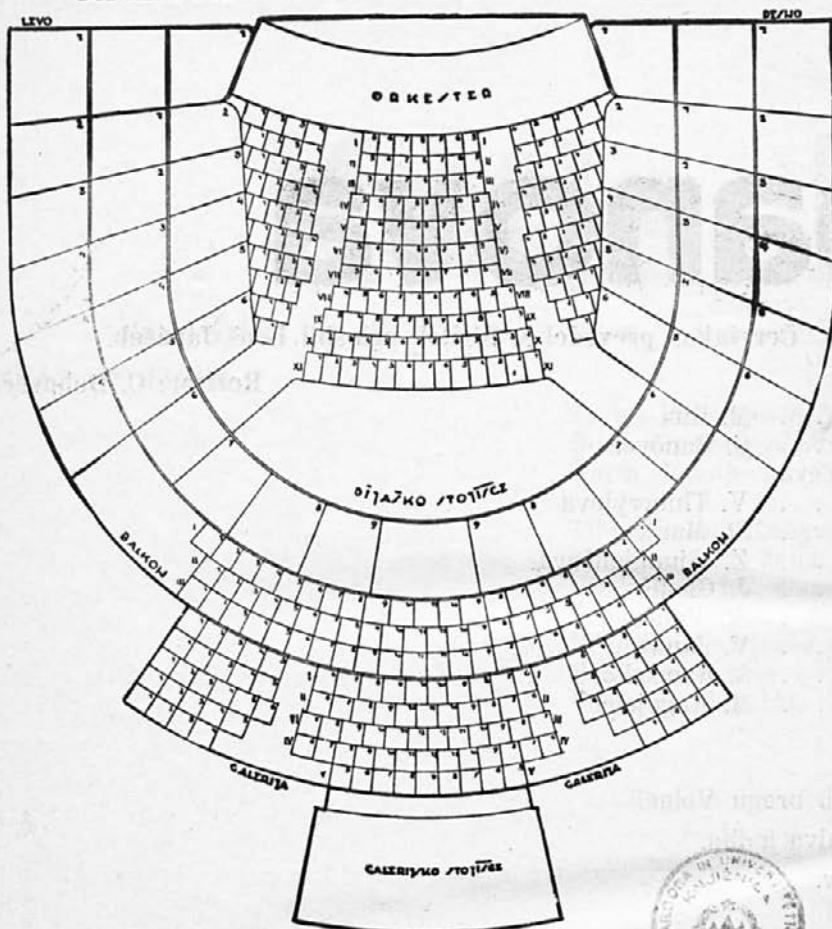
Dodatni ložni sedanja: Parterju	Din 22—
" I. reda	27—
Balkon: I. vrste	27—
" II.	23—
" III.	18—
" I. balkon	20—
" II.	10—

Galerija: Sedeži I. vrste	Din 14—
" II.	13—
" III.	13—
" IV.	10—
" V.	10—
Stojšče	3—
Dijaško stojšče	7—

Predpisana taksa za ponedeljek je vračunana v cenah

VSTOPNICE se dobivajo v predprodaji pri gledališki blagajni od 10. do pol 1. in od 3. do 5. ure

RAZVRSTITEV SEDEŽEV V OPERI

Po predstavi

v kavarno

NEBOTIČNIK

Dnevno koncert popoldan in
zvečer do 1 1/2 ure zjutraj

Pivo - izbrana vina

Topla in mrzla jedila

Priporočā se Vam

„SLAVIJA“

JUGOSLOVANSKA ZAVAROVALNA BANKA D. D.
V LJUBLJANI

za zavarovanje

proti oškodovanju vsled požara, eksplozije, kraje,
toče, nesreč i. t. d. na zgradbah, opremi, tvornicah,
avtomobilih kot tudi na lastnem telesu in
življenju

Podružnice: Beograd, Sarajevo, Zagreb, Osijek, Novi Sad, Split

Glavni sedež: Ljubljana, Gosposka ulica 12

Telefon šte. 2176 in 2276

Knjigarna

Učiteljske tiskarne v Ljubljani

Frančiškanska ul. 6

Podružnica:

Maribor

Tyrševa ulica 44

Ima v zalogi vse slovenske
leposlovne, znanstvene in
šolske knjige, mnogo hrva-
tskih, srbskih, francoskih, an-
gleških, italijanskih del ter
velika izbira nemških lepo-
slovnih in znanstvenih knjig.
Razna učila za šolo in dom.
Naroča vse jugoslovanske,
slovanske, nemške, francoske,
angleške in italijanske revije.
Velika izbira muzikalij za
vse instrumente kakor tudi
klavirskih izvlečkov za petje
in klavir. Velika izbira mod-
nih časopisov.

**Samozavesten,
prikupen nastop
na družabnih prireditvah**

edinole v

PEKO

čevlju

